

Småland
Sunnarbo
Arvestad
Mjst. 112

-1-

3865

Mjst. Olla Rönander
Mjst. Carlsson
Parr. Karl Jakobson
Jökl 1852

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här var en torpare under Bolmstad gård som hade Trollytg.
ett barn, som var kinkigt och oroligt under nätterna. Det var
något som oroade det. En natt hörde modern, att något slags före-
mål hade kommit in i rummet, fast både förstugudörren och kammar-
dörren voro stängda. Plötsligt hörde hon en röst, som sade:

"Jag vill ha ditt barn."

"Ne-nej," sa modern, "det släpper jag inte ifrån mej," och
hon kramade och höll barnet, så det hade inte makt att ta det.
De menade, att det var ett troll, som ville byta bort barnet.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Den sista gången jag hörde talas om troll och spöke och tocke dära var från Draghalls liar vid Dragaryd. Där fanns det en plats, där det var så gott som omöjligt att köra förbi sedan det blivit mörkt. Hästarna stegrade sig och dansade på ett ställe och det var nästan omöjligt att hålla dom på vägen. Så var det en präst i Angelstad, jag tror han hette Bäckman, som hade varit och tjänstgjort i en ⁿanexförsamling och skulle hem på kvällen.

"Ja, kan nu inte pastorn hjälpa till på något vis, så kommer vi nog inte hem i kväll," sa drängen.

"Å, det är inte farligt, det ska nog gå bra;

Spökeri.

menade prästen. Det var sent på kvällen och mörkt när de kårde. Som de kom i Draghalls liar, började hästarna krångla. Hur det nu var, kom prästen av vagnen, och med handboken i handen gick han ett stycke framåt, hur långt såg drängen inte, och inte heller såg han vad han gjorde. Men efter en stund kom prästen tillbaka.

"Nu går det nog an att köra," sa han, och då gick hästarna så lugnt, som om ingenting hade hänt. Man satte stort värde på prästen, för att han gjort slut på usselheten, för det hade vållat mycket besvär.

Småland
Succurabo
Angolstad
1932

→4r

3865

Uppå Alla Revandrar
maran
Per Karl Jakobson
Född 1852 i Angolstad

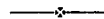
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Maran.

Herrarna har nog sett sådana där nystan av kvistar som det brukar finnas i björkar. Dem hade maran dragit ihop, menade man förr i världen. Vad maran var för något, vet jag inte, men folk hade ont av henne och kreaturen också. Hon brukade plåga dem om nätterna. För att skydda sig, lade man stål i sängarna och satte liar över hästarna, eller ock sköt man skator och spikade fast över dörrarna.

Maran.

[Handwritten signature]

Hanneda-doktorn.

Det fanns en gubbe här nere i Hanneda, som gjorde sig så förståndig för några år sedan och menade, att han kunde bota folk bara genom att låta dem dricka lite vatten. Johannes i Lilläng hette han, och han är död nu. Men att han hade besökare, det kan jag intyga, för jag sökte honom, fast inte hjälpte det, och det kan en väl förstå, att en sjuker människa inte blir frisk genom att dricka lite vatten. Men obegripligt med människor sökte honom. Det var en enda lång ström av bilar och hästskjutsar.

Kloka.

Kloka Anna i Göteryd och en gubbe i Hallaryd vid namn Anders Hansson var de mest beryktade kloka i hela västra Småland. Om Klok-Anna sa de, att hon hade fått sin klokskap i en dröm. Hon hade drömt om, att hon skulle kunna bota sjuka, och då skaffade hon sej böcker och började studera. De påstår, att Hallarydgubben lärde bort sin klokskap till sin dotter, och det är klart, att ville hon lära sej något, så gick det nog för sig.

Kloka.

-7 - 3865
ACC. NR.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Kloka Anna i Göteryd.

Kloka Anna i Göteryd hon var säker. Hon kunde göra mest vad hon ville, och folk besökte henne i massor. En gång blev hon stämd, för det hon bedrev medicinyrket, men hon brydde sig inte om att möta vid tinget. Då fick länsman i uppdrag, att köra dit och hämta henne. När han kom framkörandes till gården - han hade drängen med sig men körde själv - så kom Anna ut på förstugubron färdigklädd och i ordning.

"Anna behagade inte möta vid tinget," sa länsmannen.

"Var så god och stig upp i vagnen och följ med nu!"

Det gjorde Anna, men sen var det omöjligt för länsmannen att köra därifrån. Hästarna bara småjankade på samma ställe,

-8- 3865

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

men de kom ingenstans.

"Vad är du för en och vad har du för makt?" sa länsmannen till Anna.

"Ä, jag vet inget och kan inget," svarade Anna.

"Bara stig av vagnen så jag slipper dej," röt länsmannen. "Dej kan ingen mot din vilja föra till tinget."

Om ett brott hade blivit begånget, mord eller stöld, så kunde hon ta reda på gärningsmannen. Hon visade bilden av honom i vatten.

-9-
3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Otur med kreatur.

En gång hade min gårman sådan otur med sina kreatur. Det ena djuret efter det andra dog för honom. Då tog han ut och körde till Anna i Göteryd. Det var mycket folk som sökte henne, så gården var alldeles fullproppad med människor, som inte kom in. Fram på dagen började det åska, och då ställde sig min granne under en vid lönn, som växte på gården. Då kom Anna ut på trappan och ropade:

"Stå inte under träd när åskan går. Det är bättre att bli lite våt, än att bli ihjälslagen av åskan."

Grannen min kunde inte få tala med henne förrän nästa dag, och då fick han något, som han skulle gräva ner under syllan i fähuset. Och det hjälpte verkligen.

Skriv endast på denna sida!

Otur med krea-
tur.

-10-
3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Snokar i ladugårdar.

Förr fanns det alltid så många snokar i ladugårdarna, och dem fick man inte slå, för då blev det otur med kreaturen. Hemma hos oss brukade pigan slå lite mjölk i en ho till snokarna varje gång hon mjölkade.

- // -
3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Manträd"

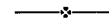
På midsommaraftonen reste man "manträd", höga stänger med en graneruska i toppen. Ju längre trädet var, desto bättre. Så plockade flickorna blommor och ris, vanligen mjölbärsris, och gjorde kransar så vida och vackra. Här och var flätade man in remsor av rött papper. Under midsommaraftonen hölls det sedan en överdådig tillställning. Från alla håll samlades ungdom och så dansade man kring "mantⁿträdet", fast där inget golv fanns. I byn Hölminge stod länge ett sådant "manträd", och här i trakten fanns ett, fast det var borta i mitt minne.

"Manträd"

-12-

3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Vila åkern!"

När skörden var slutad, skulle alla som deltagit i skördearbetet sätta sig en stund på en sten, som låg i åkern. Det kallades att "vila åkern", och det gjorde man, för att det skulle bli god äring följande år. Men stenen skulle inte ligga vid kanten utan mitt ute i åkern.

"Vila åkern"

-13
3865
ACC. NR.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Årsgång.

Årsgång.

I min barndom fanns det gubbar, som brukade gå julagången. Hela dagen skulle man hålla sig gömd i källaren, tigandes och fastandes, och sedan på julaftonens kväll skulle man gå till en kyrka, gå runt omkring den tre gånger och för varje gång blåsa i nyckelhålet, så skulle dörren låtas opp av sig själv. Det var ett par drängar som gjorde det en gång. Den ene blev tjeer vid det innan de hade gått runt tre gånger, så han gick av kyrkogården i tid, men den andre fortsatte, och som han hade blåst tredje gången, fick han en öring, så han dulade av. Det var klart, att de hade tagit sprit innan de gick.

I mitt hem bodde en undantagsgubbe, som bru-

kade gå årsgång. Han gick en mil fram och tillbaka varje julanatt. Det var en bestämd punkt, där han brukade vända. Men så såg han också en hel del och kunde förutsäga, vad som skulle ske, och det hände verkligen. Ibland mötte han liktåg, och då förstod han, att någon skulle dö där under året. Detsamma hände, om det hördes jorapsalmer sjungas från någon gård. Ja, så kunde han förutsäga, om det skulle bli eldsvåda, om det skulle födas barn och mycket annat. Ofta brukade de gamle gå ut under julanatten och spörja, hurudan grödan skulle bli under året.

-15 3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ta tydor om skörden julaftonen.

Om man ville ha reda på, hurudan skörd det skulle bli under året, skulle man gå ut julaftonskväll och ställa sig på åkern och lyas. Om det då hördes ett braskande ljud, som när skördelien går, blev det god skörd, men hördes det ingenting, hade man inte så mycket att vänta.

Småland
Funnelbo
Angelstad
juli 1902

-16-

3865

Papst. Olle Larsson
-
Petter Larsson

Ber. av Karl Jakobsson
född 1852 i Angelstad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Springa hem från julottan.

Juldagsmorgonen brukade allt kyrkfolket springa hem från kyrkan, gamla såväl som unga, ty man menade, att den som först kom hem fick först inbärgat. Det har jag själv varit med om, så den saken kan jag intyga.

-17-
ACC. NR. 3865

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Det var en präst, som hade en piga som var så djärver, så hon var inte rädd för någonting. Prästen var en gyckelmakare, så han tänkte skoja lite med henne.

"Tör du gå till kyrkan i natt?" sa han till henne en julaftonskväll.

"Ja, det bävar jag inte för," svarade pigan.

"Då kan du gå efter min handbok," sa prästen, "jag glömde den framme på altaret. Jo-o, det skulle hon visst göra. Nu menade man, att det var farligt att gå till kyrkan för tidigt under julnatten, för då var kyrkan full av döda, som firade sin julotta före den riktiga julottan. Men pigan var inte ängslig. Prästen hade emellertid talat vid sin dräng att i förväg gå till

kyrkan och krypa ner i första stolen. Han skulle ha ett vitt lakan med sig och skrämna pigan, när hon kom.

"Du kan ju läsa Fader vår innan du går in," sa prästen till pigan. Jo, det sättade hon.

När hon öppnat dörren, stegade hon fram mot altaret. Då fick hon höra att det jämrade sig, och när hon hunnit fram till altaret, såg hon en vit skepnad resa sig i första bänken.

"Jag är aposteln Paulus," sa skepnaden.

"Ja, jag är pastor Norlins piga, och därför tar jag boken rätt vad han är för en kär," sa pigan och gick ut ur kyrkan. Det var väl inte illa gjort av ett fruntimmer.

D Karl.

-19-3805
ACC. NR. 3805

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Trolltyg, barn oroligt om nätterna	1
Spökeri	2-3
Maran	4
Hamneda-doktorn	5
Kloka	6
Kloka Anna i Göteryd	7 -8
Otur med kreatur	9
Snokar i ladugården	10
Manträd	11
"Vila åkern"	12

Skriv endast på denna sida!

Arsgång	13-14
Ta tydor om skörden julaftonen	15
Springa hem från julottan	16
Pigan som inte var rädd att gå till kyrkan om natten och hämta prästens handbok	17-18
Register	19-20